

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

Tytuł zadania: „ <i>Analiza zmienności cech użytkowych i reprodukcyjnych oraz jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji wybranych rodów gęsi, na przykładzie maksymalnie: 300 sztuk gęsi kartuskiej (Ka), 300 sztuk gęsi suwalskiej (Su) i 400 sztuk gęsi kubańskiej (Ku)</i> ”
--

Lp. 15 w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170 z późn. zm.)
--

Okres realizacji: 2017 r.

Przydomowy chów gęsi w gospodarstwach wiejskich ma długą tradycję. W ramach realizowanego zadania odchowywano ptaki o różnym pochodzeniu filogenetycznym, między innymi gęsi: kartuskie, suwalskie i kubańskie. Cechy gęsi ras kartuskich, suwalskich i kubańskich to przede wszystkim odporność na choroby, lepsza jakość jaja i duża płodność, długowieczność, zdolności adaptacyjne do gorszych warunków środowiskowych, zdolność do wykorzystania mniej wartościowej paszy, mniejsza płochliwość, dobre umięśnienie i małe otłuszczenie tuszek oraz dobra jakość pierza.

Gęś kartuska (Ka)

Są to ptaki przeważnie białe (dostyc często występują też osobniki łaciate). Mają nogi i dziób barwy pomarańczowo-czerwonej, szyję stosunkowo krótką. Są dobrze umięśnione, posiadają nogi krótkie szeroko rozstawione, grzbiet zaokrąglony szeroki i dostyc długi tułów.

Gęsi kartuskie (Ka) - w 8 tygodniu gęsiory osiągnęły masę ciała 3,79 kg a gęsi 3,49 kg. Natomiast w 12 tygodniu parametr ten wynosił odpowiednio 4,43 kg i 3,94 kg. Grubość mięśni piersiowych w 12 tygodniu chowu wynosiła 2,1 cm u gęsiory i 2,0 cm u gęsi, przy długości grzebienia mostka wynoszącej odpowiednio 15,1 cm i 14,5 cm. Produkcji nieśna tych ptaków trwała 20 tygodni i w tym okresie zniosły 37,3 jaja o średniej masie 173,8 g. Przy zestawieniu stadka w proporcji 1 gęsiory na 4 gęsi, zapłodnienie wyniosło 93,4 % a wskaźnik wylęgowości z jaj nałożonych 78,9 %. Gęsiory i gęsi kartuskie cechowały się dobrą przeżywalnością, wynoszącą w okresach wychowu odpowiedni: 100 i 96,4 %. Wskaźnik ten w okresie reprodukcji dla samców był lepszy jak dla samic i wynosił odpowiednio 98,7 oraz 97,6 %.

Fot. L. Lewko

Fot.1 Gęś kartuska

Gęś suwalska (Su)

U gęsi tych występuje upierzenie przeważnie białe (czasami występują osobniki łaciate lub siodłate). Posiadają nogi i dziób barwy pomarańczowo-czerwonej, długą szyję, dosyć grubą u nasady, tułów krępy niezbyt długi. W 8 tygodniu odchowu tempo wzrostu gęsi suwalskich (Su) było dobre, a masa ciała gęsiorów wyniosła 3,84 kg i gęsi 3,47 kg, a po kolejnych czterech tygodniach wzrosła odpowiednio do 4,36 kg i 3,95 kg. W 12 tygodniu odchowu długość przedramienia wyniosła 17,8 cm u gęsiorów i 16,7 cm u gęsi, natomiast długość grzebienia mostka odpowiednio 15,6 i 14,7 cm. W okresie do 20 tygodnia produkcji gęsi zniosły 45,2 jaj o średniej masie 175,4 g i przy zapłodnieniu 96,0 %. Gęsi i gęsiory cechowały się dość dobrą przeżywalnością w okresie reprodukcji – odpowiednio: 95,0 i 98,6 procent.

Fot. E. Gornowicz

Fot.2 Gęś suwalska

Gęsi kubańskie (Ku)

Upierzenie mają szare, dziób czarny, nogi ciemnoczerwone, głowę owalną, a u nasady dzioba (w kierunku czoła) znajduje się wyrostek czołowy. Charakteryzuje je długa szyja w kształcie litery S, sylwetka podobna do łabędzia, tułów krótki i pionowo wyprostowany. Gęsi kubańskie (Ku) w 12 tygodniu odchowu charakteryzowały się najmniejszą masą ciała wynoszącą dla samców - 4,27 kg i samic - 3,65 kg oraz zwartą budową tułowia (długość grzebienia mostka 15,8 cm u gęsiorów i 14,8 cm u gęsi). Grubość mięśni piersiowych w 12 tygodniu odchowu wynosiła u samców i samic - 2,0 cm. U gęsi tych w 12 tygodniu odchowu długość przedramienia wynosiła 16,3 cm dla gęsiorów i 15,3 cm dla gęsi. W ciągu 21 tygodni produkcji nieśnej gęsi te zniosły ponad 59,1 jaj o masie 165,7 g, cechujących się wskaźnikiem wylęgowości z jaj nałożonych (78,0 %) i zapłodnionych (82,9 %).

Fot. L. Lewko

Fot. 3 Gęś kubańska

W związku z wystąpieniem na terenie Polski w IV kwartale 2016 roku ognisk wysoce zjadliwej grypy ptaków, gęsi utrzymywano w okresie od 03.12.2016 r. do 10.04.2017 r. w zamkniętych obiektach budowlanych (Rozporządzenie MRiRW z dnia 20 grudnia 2016 w sprawie Zarządzenia środków związanych z wystąpieniem wysoce zjadliwej grypy ptaków, Dz. U. z 2016 r. poz. 2091, §1.1 p. 2a). Ptakom stopniowo skracano/wydłużano dostęp do wybiegu i odpowiednio regulowano długość dnia świetlnego oświetleniem sztucznym.

Pomimo tego przeprowadzona w 2017 roku analiza zmienności cech użytkowych, reprodukcyjnych i jakości jaj wylęgowych hodowlanych populacji gęsi kartuskich (Ka), suwalskich (Su) i kubańskich (Ku) utrzymywanych in situ w Stacji Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach (IZ PIB ZD Koluda Wielka) wykazała, że wartości badanych parametrów kształtują się na dobrym, nieznacznie zróżnicowanym poziomie. Wskazuje to na prawidłowy przebieg prac hodowlanych. Populacje gęsi kartuskich (Ka), suwalskich (Su) i kubańskich (Ku) charakteryzują się wysokim wskaźnikiem przeżywalności

oraz dobrymi przyrostami masy ciała, co szczególnie predysponuje je do chowu ekstensywnego: przydomowego, gospodarstw agroturystycznych czy chowu zgodnego z wymogami rolnictwa ekologicznego.

Wyniki te oraz przesłanki piśmiennictwa wskazują, że badania należy kontynuować w następnych latach. W zamkniętych rodach hodowlanych gęsi zachodzą w czasie zmiany we frekwencji alleli (i tym samym genotypów), mającej wpływ również na zmienność fenotypową. W populacjach kojarzonych losowo i utrzymywanych od kilkudziesięciu pokoleń w nie zmieniających się istotnie warunkach środowiskowych, zmiany te zwykle zachodzą wolniej niż w selekcyonowanych stadach hodowlanych. Analiza uzyskanych wyników badań będzie weryfikacją tej hipotezy. Stwierdzenie wystąpienia niepożądanych zmian w jednej czy kilku cechach, będzie sygnałem do podjęcia prac nad rewizją dotychczas stosowanych metod ochrony zasobów genetycznych.